

ASPECTE ALE RECONFIGURĂRII ORDINII MONDIALE CONTEMPORANE DIN PERSPECTIVA PROVOCĂRIILOR EXISTENTE ÎN MEDIUL INTERNAȚIONAL DE SECURITATE

ASPECTS OF RECONFIGURING THE CONTEMPORARY WORLD ORDER FROM THE PERSPECTIVE OF THE EXISTING CHALLENGES IN THE INTERNATIONAL SECURITY ENVIRONMENT

Lt.drd. Simona-Daniela BORDEA*

Lupta pentru supremație datează din cele mai vechi timpuri, iar cucerirea de noi teritorii ori dorința de a recâștiga fostele apartenențe nu reprezintă o noutate. În consecință, obiectivul central al lucrării îl reprezintă înțelegerea și revizuirea aspectelor geopolitice și geostrategice de actualitate. În incipit, se punctează cadrul general al cercetării. Deși contemporaneitatea oferă posibilități nenumărate statelor, de a avea o ordine interioară prosperă și pașnică, tendința acestora este alta, de fapt este aceeași ca dintotdeauna: expansiunea teritorială și dobândirea sceptrului puterii internaționale. Acest demers științific surprinde în mod analitic și comparativ atitudinea a două mari puteri statale, din spațiul euroasiatic, Rusia și China, pe de o parte, și eforturile unor actori internaționali, SUA și NATO, care promovează în mod îndârjit pacea și stabilitatea și contracarează acțiunile ostile care amenință valorile sale. În urma rezultatelor acestei analize, se trasează concluziile cercetării, însoțite de contribuțiile personale, problemele deschise și limitele identificate.

The struggle for supremacy dates back to ancient times, and the conquest of new territories or the desire to regain former affiliations is not new. Consequently, the central objective of the paper is to understand and review current geopolitical and geostrategic issues. At the beginning, the general framework of the research is pointed out. Although contemporaneity offers countless possibilities for states to have a prosperous and peaceful inner order, their tendency is different, in fact it is the same as always: territorial expansion and the obtaining of the scepter of international power. This scientific approach captures analytically and comparatively the attitude of two major state powers, from the Euro-Asian space, Russia and China, on the one hand, and the efforts of international actors, USA and NATO, which promote peace and stability and counteracts hostile actions that threaten its values. Following the results of this analysis, the conclusions of the research are drawn, accompanied by personal contributions, issues addressed and identified limitations.

Cuvinte-cheie: supremație; ordine; expansiune teritorială; Rusia; China; SUA; NATO; pace; stabilitate.

Keywords: *supremacy; order; territorial expansion; Russia; China; USA; NATO; peace; stability.*

Asistăm, în prezent, la o periclitare a ordinii statelor lumii, susținută prin acțiunile ori inacțiunile lor, care tind să declanșeze o „mișcare tectonică” de reșezare a frontierelor actuale.

Disputa pentru supremație, fie ea politică, economică, geostrategică, tehnologică sau de altă natură, se remarcă la nivel global, astfel încât obiectivul internațional al existenței unei păci interstatale voite, conștiente pare mai mult o dorință utopică.

Scopul și direcțiile de cercetare ale lucrării

Deși problematica schimbărilor din mediul internațional de securitate a fost și este în continuare abordată intens la nivelul articolelor și publicațiilor naționale și se regăsește, totodată, și în aria mea de interes științific, există direcții de cercetare rămase deschise, din pricina incertitudinii geopolitice și geostrategice internaționale.

Luând în calcul preocupările proprii de cercetare privind transformarea Armatei României, proces cu numeroase elemente tangențiale modificărilor survenite la nivelul NATO, am identificat, drept obiectiv principal pentru această lucrare, revizuirea și înțelegerea motivelor unor atitudini ostile ale

**Ministerul Apărării Naționale*
e-mail: *simonadaniela10@yahoo.com*

unor state din spațiul euroasiatic, Rusia și China, comparativ cu acțiunile de contracarare a acestora de către Alianță.

Direcțiile de cercetare pentru îndeplinirea scopului propus vizează următoarele: definirea importanței geopolitice și geostrategice a spațiului euroasiatic și a existenței unei „balanțe de putere”, poziția și cerințele actuale ale Rusiei, acțiunile Chinei, contrare ordinii globale, întreținute de NATO, rolul SUA în spațiul euroasiatic. În urma analizei efectuate, prin această lucrare încerc să surprind tendințele și evoluția mediului de securitate contemporan și posibile soluții pentru restabilirea relațiilor internaționale.

Prezentul traseu științific va fi susținut prin date de actualitate, colectate și analizate prin intermediul platformelor online ale SIPRI (*Stockholm International Peace Research Institute*) și IISS (*The International Institute for Strategic Studies*), dar și prin studiul documentelor oficiale și al literaturii de specialitate din domeniu. SIPRI este un institut internațional independent, înființat în 1966, având drept misiune efectuarea cercetărilor asupra conflictelor, armamentelor și controlului armamentelor și dezarmare. IISS, fondat în 1958, este un institut britanic, care are drept scop cercetarea în domeniul afacerilor internaționale. Ambele institute oferă informații și baze de date valide și recunoscute la nivel mondial și constituie repere pentru diferite studii de specialitate în domeniu.

Considerații preliminare asupra relației dintre Rusia, China și Statele Unite ale Americii

Punctul de plecare pentru analiza celor trei state, Rusia, China și SUA, și al axei direcțiilor de cercetare inclusiv, îl reprezintă viziunea futurologilor Toffler: „Cu toții, civili și militari deopotrivă, avem nevoie de o profundă înțelegere a noii legături revoluționare dintre cunoaștere, avuție și război” (Toffler 1995, 290).

Interpretarea personală dată acestei perspective, cu impact asupra demersului științific efectuat, este următoarea: prin „cunoaștere” se va realiza delimitarea geografică a spațiului conflictual și surprinderea corectă a cerințelor actuale și preconizarea intențiilor statelor supuse analizei; ideea de „avuție” va reliefa o imagine comparativă a cheltuielilor financiare în domeniul militar ale celor trei actori statali (Rusia, China,

SUA); iar sub aspectul conceptului de „război”, va fi surprins potențialul militar, exprimat, în cazul de față, prin comparații contextuale la nivel de forțe armate. În linii mari, ultimele două aspecte analizate vor defini „puterea dură” (Nye 2012, 37-43), resursele tangibile, cum ar fi forța și banii, care pot modifica limitele teritoriale și pot extrapola ideea de supremație economică în regiune.

Evenimentele din secolul al XX-lea au însemnat și încercări de cuantificare a puterii statelor prin diferite formule, iar unul dintre analiștii care s-a remarcat în perioada Războiului Rece, Ray Cline, a publicat următoarea variantă simplificată:

$$\text{PUTEREA PERCEPUTĂ} = (\text{POPULAȚIA} + \text{TERITORIUL} + \text{ECONOMIA} + \text{ARMATA}) \times \text{X} \times (\text{STRATEGIA} + \text{VOINȚA}) \quad (\text{Nye 2012, 20})$$

Odată aplicată, formula cu valorile celor două reprezentante ale taberelor adverse din acea vreme, SUA și Uniunea Sovietică, Cline a concis faptul că cea din urmă este de două ori mai puternică. Deși părea plauzibilă la prima vedere, istoria a demonstrat contrariul. Eforturile mai recente ale economiștilor în special vizează includerea în formulă și a ansamblului de resurse ale unei țări și realizările naționale (constrângeri externe, infrastructură, idei) și modul în care ar influența acestea capacitățile militare și performanțele în luptă.

Aplicarea acestor formule nu constituie obiectul de studiu al acestei lucrări, întrucât nu și-au dovedit utilitatea în timp, ci urmărirea îndeaproape a direcțiilor de cercetare stabilite.

„Cunoașterea”

Cadrul general de desfășurare, pentru analiza propusă, este denumit în sens metaforic „marea tablă de șah” de către politologul Zbigniew Brzezinski, „Eurasia sau „supracontinentul”, delimitat la vest de Lisabona și la est de Vladivostok” (Brzezinski 1997, 34). Acest teritoriu se află într-un continuu proces de reconfigurare, unde ambiții hegemonice, disparități economice, nemulțumiri civile și acte de terorism se întrec în restabilirea unor noi influențe internaționale.

În ciuda faptului că Eurasia ocupă aproximativ 75% din populația mondială, aici fiind cele mai active țări din punct de vedere politic, economico-financiar, care dispun, totodată, și de o mare putere nucleară, aceasta nu acționează ca un tot unitar înspre binele comun, iar statele își irosesc în mod individual o arie vastă de resurse în vederea

urmării unor interese și obiective proprii, uneori în dezavantajul țărilor vecine.

Spațiul euroasiatic este presărat de conflicte multiple, iar neînțelegeri apar la tot pasul. Frustrarea și răzvrătirea unor state, manifestate sub forma unor amenințări la adresa integrității teritoriale ale altor state ori acțiuni concrete în acest sens, lezarea spiritului concurențial sau eliminarea concurenței și extrapolarea ideii de superioritate și a conceptului

remarcă semnificativ prin puterea sa, celelalte vor iniția o coalitiție pentru a o combate și a o readuce pe propria sa orbită, restabilindu-se astfel echilibrul.

Într-o abordare contemporană similară, Bohumil Doboš, specialist în științe politice, vorbește despre un sistem westfalian bazat pe existența unor state suverane care sunt independente în luarea deciziilor și care se fac responsabile pentru propria supraviețuire, precum și pentru toate celelalte

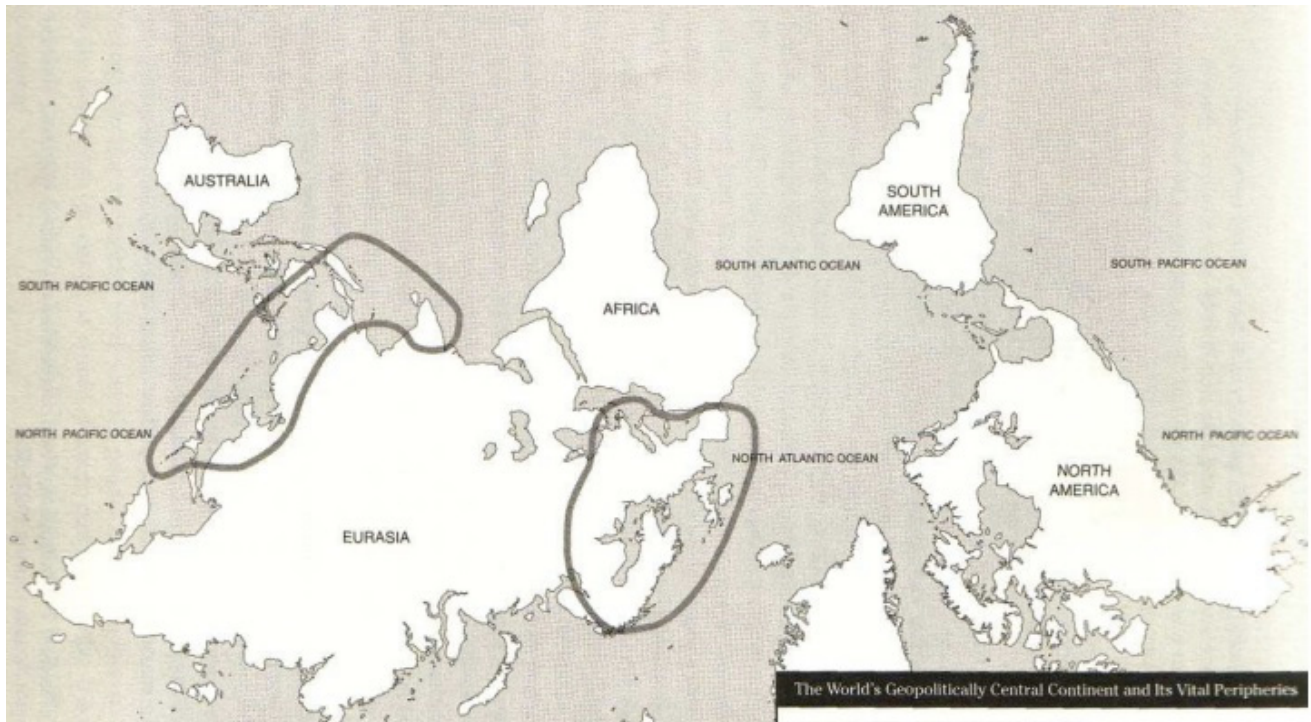

Figura 1 Hartă inversată pentru crearea unui efect vizual
(Z. Brzezinski 1997, 32)

de „supraputere” (Marga 2017, 58-71), perturbă principalele obiective strategice ale organizațiilor internaționale cu atribuții în domeniul apărării și securității, de menținere a unui climat stabil și sigur.

Renumitul teoretician american Henry Kissinger consideră Pacea Westfalică modelarea principală a ordinii lumii, opinând faptul că principiile westfalice „...sunt unica bază general recunoscută a ordinii mondiale” (Kissinger 2021, 10). Ideea este reiterată și de politologul român Andrei Marga, într-o lucrare care are la bază viziunile lui Kissinger, acesta afirmând că „...sistemul westfalian a fost practic împărțit pe cea mai mare parte a globului” (Marga 2017, 10).

O teorie a celui de-Al Doilea Război Mondial avea drept corespondent în lumea științifică pendulul newtonian, în sensul în care propunea o „balanță a puterii” (Kaplan 1957, 684-695). Dacă un stat se

acțiuni luate la nivel intern sau internațional. Mai mult, acesta amintește de existența unei anumite „balanțe de putere”, afirmând că „...echilibrul acestui sistem rezidă tocmai în echilibrarea puterii printre statele lumii” și are drept „...caracteristici principale suveranitatea, teritorialitatea și statul” (Doboș 2020, 20-21).

Prin urmare, prin prisma acestei narațiuni, pot fi analizate eforturile de asigurare și de menținere a păcii și stabilității de către NATO și SUA, în mod specific, în noul context internațional conflictual, cauzat de două puteri influente politico-militar și economic, Rusia și China.

Viziunea strategică dată de interpretarea acestei hărți reliefează disensiunile emergente și provocările actuale ale mediului de securitate, care debutează, de la stânga la dreapta, cu atitudinea ostilă a Rusiei față de Occident. Tendința sa

expansionistă a devenită pregnantă, odată cu intervenția militară în Georgia, în 2008, urmată de anexarea ilegală a Peninsulei Crimeea, în 2014. În prezent, Kremlinul menține un Grup Operativ de Trupe Ruse în Republica Moldova, simultan cu o acumulare agresivă de forțe și echipamente militare la granița sa cu Ucraina. La toate acestea, se adaugă

și sunt îndeplinite cerințele (retragerea trupelor NATO din fostele țări ale Pactului de la Varșovia, stoparea extinderii Alianței în Europa de Est și împiedicarea aderării Ucrainei la NATO), Alianța pare să nu cedeze concesiilor. O măsură concretă în acest sens a fost luată în luna februarie, anul curent, prin consolidarea Flancului estic aliat cu trupe

Figura 2 Dezbinarea Uniunii Sovietice – 1991
(Google 2022)

și desfășurări armate de amploare în Belarus, sub forma unor exerciții în comun.

Pe fondul unor discuții, desfășurate la Bruxelles, în data de 12 ianuarie 2022, între oficialii ruși și cei ai Consiliului NATO, Kremlinul consideră politica de extindere a Alianței, cea a „porților deschise”, către Europa de Est, în special, o amenințare pentru frontierele sale. În plus, consideră că suprimarea influenței ruse în zonă este, de fapt, obiectivul nedeclarat al NATO. În temeiul acestei denunțări, Moscova face vinovată Alianța atât de agravarea securității Europei, cât și de apariția propriului sentiment de insecuritate, din cauza dotării cu resurse și echipamente militare a statelor aflate în proximitatea teritoriului său.

Deși Kremlinul își susține pretențiile hegemonice, recurgând chiar și la forță, dacă nu

militare suplimentare în România. În continuare, NATO propune o serie de sancțiuni, drept măsuri de contracarare a acțiunilor ruse, în cazul în care soluția diplomatică nu va fi luată în considerare de Kremlin. Printre sancțiunile propuse, sunt excluderea Rusiei din sistemul internațional de plăți SWIFT, folosit de toate băncile din lume pentru a face schimb de informații, și blocarea gazoductului Nord Stream 2, prevăzut să livreze gaze direct în Germania, ocolind Ucraina și Polonia.

Dacă Rusia urmărește o „detronare” a întregii puteri politico-militare aliate sau măcar slăbirea acestora și recunoașterea propriei supremații, China concurează cu SUA când vine vorba de vechea paradigmă a dominației economice și pune la încercare rolul acestora, de garant al securității Alianțelor. Prin incursiunile în regiunea Mării

Chinei de Sud și prin atacurile asupra Taiwanului, Republica Populară Chineză își propune să „agite apele” în estul Eurasiei.

Fostul director al Centrului pentru Strategia Chineză de la Institutul Hudson din Washington, D.C., Michael Pillsbury, opinează că „...există un motiv întemeiat în spatele pretențiilor Chinei comuniste asupra Mării Chinei de Sud, și anume dorința de a avea acces nelimitat la bogăția de resurse naturale din regiune și intimidarea vecinilor de a nu forma o alianță, pentru că, în fond, aceasta ar fi temerea ei cea mai mare. Tocmai această frică de formare a unei coaliții între state, precum Mongolia, Coreea de Sud, Japonia și Filipine, ar trebui exploatată de SUA. Chiar și amenințarea unei astfel de coaliții, prin mișcări concrete în acest sens, ar putea să tempereze acțiunile Beijingului. China știe modalitatea prin care SUA și Aliații săi au suprimat Uniunea Sovietică și este conștientă că același lucru i se poate întâmpla și ei” (Pillsbury 2016, 221).

De remarcat este faptul că SUA au reînnoit alianța strategică QUAD (*Quadrilateral Security Dialogue*) (Quad Leaders’ Joint Statement: “The Spirit of the Quad” 2022) cu Japonia, India și Australia, în februarie 2021, urmând ca, în toamna aceluiași an, să execute manevre navale importante în Golful Bengal. Această colaborare se dorește a fi o contrapondere pentru politicile Chinei în regiune, simțită din ce în ce mai puternică și ambițioasă.

Ținând cont de simultaneitatea presiunilor din partea Rusiei și, respectiv, din partea Chinei, capacitatea SUA de a se dedubla pentru a face față unor eventuale agresiuni armate concomitente este discutabilă. Ordinea din spațiul euroasiatic, frontierele sale se află așadar într-un punct destabilizat și imprezvizibil și s-ar putea restabili doar prin măiestria tratativelor purtate de principalele organizații internaționale promotoare ale păcii și stabilității globale.

Dintr-o viziune negativistă, dar cel mai probabil și realistă, diplomatul american Richard Haass remarcă fatidic faptul că „...ținând cont de toate aceste schimbări, o revenire la vechea ordine mondială este imposibilă. Va fi și insuficientă, dacă ne gândim la noile provocări. ... Statele Unite și partenerii vor trebui să instituie acorduri de stocare a armelor și control al înarmării; vor trebui să întărească statele slabe care nu pot controla

terrorismul, cartelurile și grupările criminale; și vor trebui să contrabalanseze puterile autoritare care se infiltrează în procesele democratice. Argumentele că încercările de a integra China și Rusia în ordinea existentă a lumii au eșuat nu trebuie să devină pretextul respingerii unor viitoare eforturi de a le include în crearea și menținerea ordinii viitoare a lumii, căci parcursul secolului XXI va reflecta tocmai aceste procese. Astfel de eforturi vor fi un amestec de compromis, stimulente și frânări. Relațiile vor fi un amestec de concurență și cooperare, cu obiectivele gemene ca primul să nu intre în conflict sau să nu primeze asupra celui din urmă” (Haass 2021, 372-373).

„Avuția”

Pentru analiza comparativă a implicațiilor financiare în domeniul apărării, am considerat relevant, pentru axa direcțiilor de cercetare ultimul raport rezumativ, din 2021, al SIPRI privind armamentele, dezarmarea și securitatea internațională.

SUA se situează pe primul loc la nivel mondial, când vine vorba de cheltuieli în domeniul apărării. În anul 2020, erau la al treilea an consecutiv de creșteri, ajungând la 778 de miliarde de dolari. Comparativ cu anul 2019, au înregistrat o creștere de 4,4%, dar o scădere cu 10% față de 2011 (SIPRI Fact Sheet April 2021, 2022). Elementele care au contribuit la această creștere includ în mod special atenția acordată cercetării și dezvoltării, modernizării arsenalului nuclear al SUA și achizițiilor de armamente.

China se distinge la nivel mondial printr-o creștere financiară continuă, vreme de 26 de ani consecutivi. Comparativ cu SUA, se remarcă un anume stereotip, ușor variabil, la nivel de contribuție, în perioada analizată mai jos, raportul său fiind în medie de 1/3 (30,86%) din suma investită în apărare de către acestea.

Comparativ cu celelalte două mari puteri, Rusia se regăsește printre țările care au înregistrat o descreștere, în anul 2020, în privința cheltuielilor de apărare, cauzată de consecințele economice provocate de pandemia de COVID-19. Luând în calcul același traseu, 2014-2021, Rusia pare că urmează, asemenea Chinei, un model constant, ușor variabil, aceasta cheltuind însă pentru apărare aproximativ 9,98% din totalul investit de SUA pe perioada menționată.

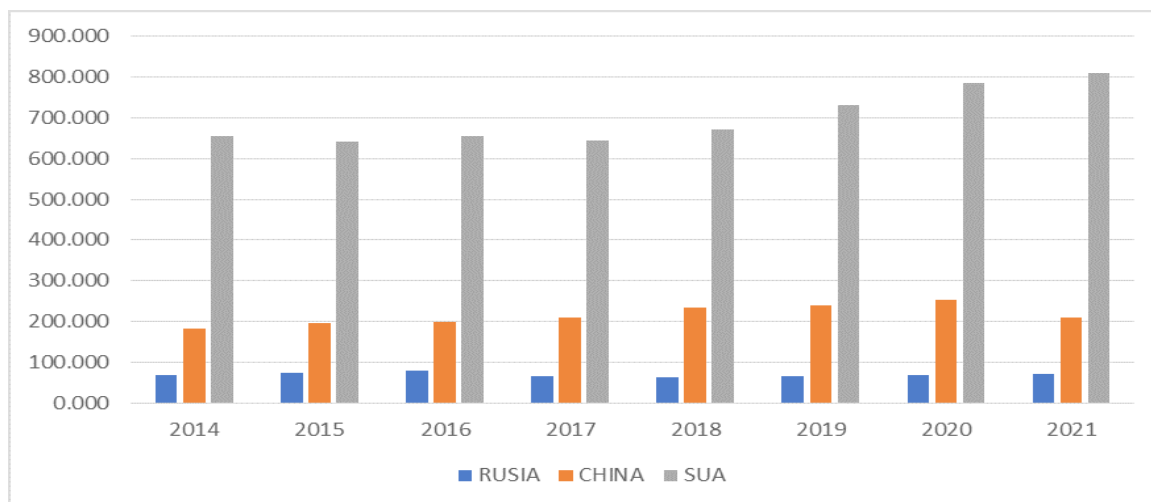

Figura 3 Cheltuieli financiare în domeniul apărării (Trading economics 2022)

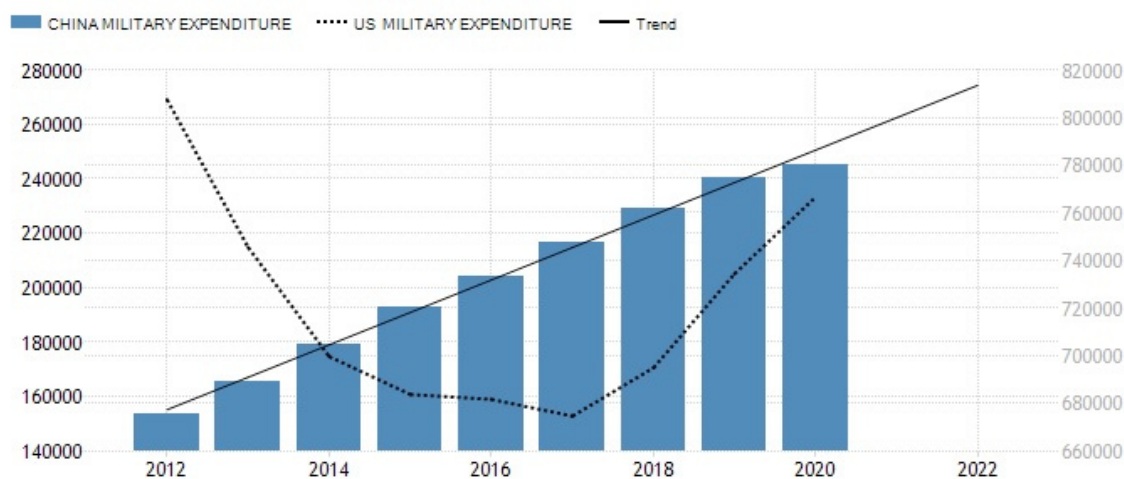

Figura 4 Evoluția cheltuielilor financiare în domeniul apărării (China-SUA) (Trading economics 2022)

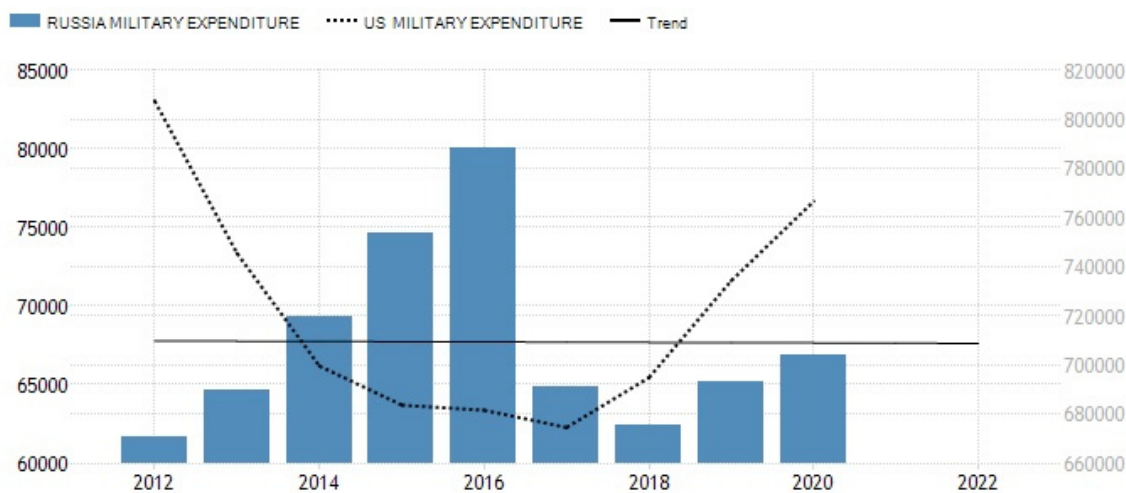

Figura 5 Evoluția cheltuielilor financiare în domeniul apărării (Rusia-SUA) (Trading economics 2022)

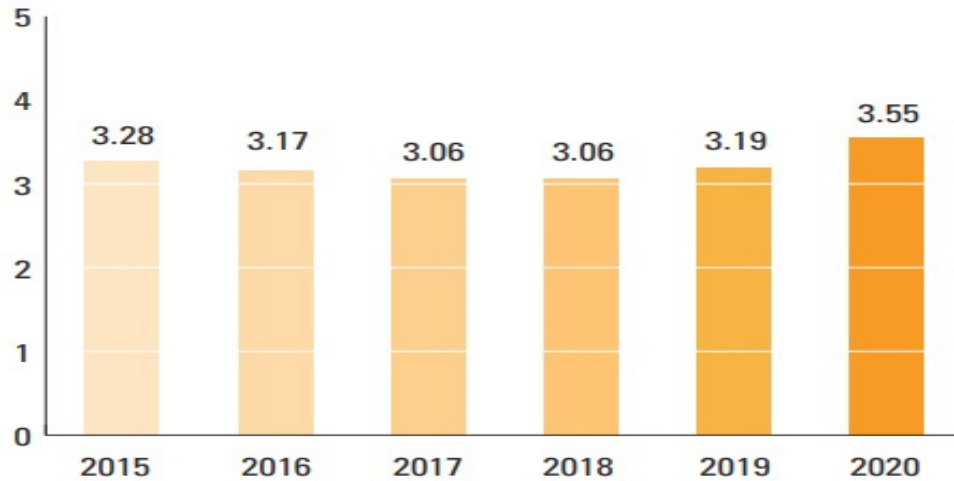

Figura 6 Cheltuieli financiare în domeniul apărării – SUA (% din PIB)
(The military balance 2021, The International Institute for Strategic Studies 2021)

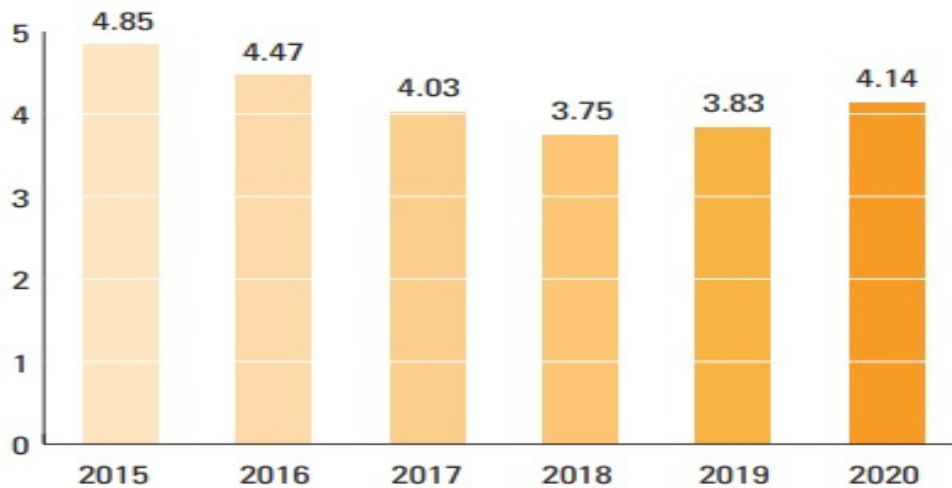

Figura 7 Cheltuieli financiare în domeniul apărării – Rusia (% din PIB)
(The military balance 2021, The International Institute for Strategic Studies 2021, 174)

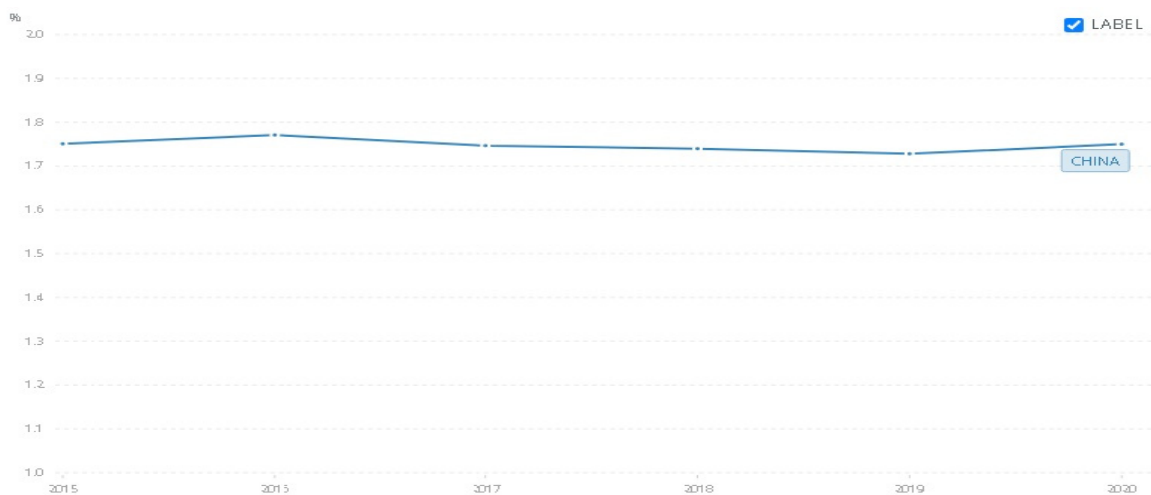

Figura 8 Cheltuieli financiare în domeniul apărării – China (% din PIB)
(World Bank 2022)

„Război”

Deși deține supremația la nivelul aportului financiar în direcția apărării, credibilitatea puterii SUA este pusă la încercare în ultima vreme atât în cadrul NATO, cât și global. Cauzele sunt multiple. De la încercarea eșuată de a reconstrui Afganistanul, folosind metode „neortodoxe” prin invadarea Iranului și urmărirea unei schimbări de regim în Libia, la reticența de a da un răspuns, în cazul unor chestiuni care necesitau o mai mare atenție, precum cazul Siriei, atunci când regimul sirian a folosit armament chimic împotriva grupărilor anti-regim.

Însăși administrația prezidențială a alimentat îndoielile cu privire la încrederea cu care erau privite SUA prin retragerea din anumite pacte internaționale (Acordul global pentru climă – 2017, Tratatul încheiat cu Rusia privind Forțele Nucleare cu Rază Intermediară de Acțiune – 2019), prin așezarea sub spectrul condiționării a unor angajamente ale Alianței, considerate sacre și intangibile de către membrii săi, prin îndepărtarea de câțiva parteneri din Orientul Mijlociu, precum și neconcordanța dintre retorică și acțiune, în contextul contemporan mijlocit de situația din Coreea de Nord și Iran.

Referitor la condițiile impuse de administrația SUA, aceasta a avertizat, în 2017, că, înainte de a veni în ajutorul statelor aliante europene, în cazul unei amenințări la adresa lor, de exemplu din partea Rusiei, va verifica dacă acestea și-au îndeplinit contribuția financiară de 2% din PIB la bugetul apărării NATO.

Această abordare adoptată de SUA a influențat opinia publică, alimentând tensiunile existente la nivelul unor state. Intervenția Rusiei în Siria și Ucraina și incursiunea militară din Yemen, condusă de saudiți, sfidarea venită din partea Chinei sunt nimic altceva decât exprimări ale unei realități scăpate de sub controlul menținut de „balanța puterii” și a păcii, susținute de SUA și de aliații săi din Europa și Asia, la care se adaugă forțele militare convenționale și armele nucleare.

Pictograma de mai jos arată valorile numerice ale forțelor armate ale Rusiei, SUA și Chinei. Dacă SUA este lider din punct de vedere financiar, în ce privește cheltuielile de apărare, China se remarcă prin faptul că deține cele mai mari forțe armate din lume, cu referire la personalul militar activ, cu aproximativ 2 milioane de soldați activi.

Personalul militar raportat este încadrat în următoarele departamente militare: Armata SUA, Marina SUA, Forțele Aeriene ale SUA, Corpul Marinilor din SUA și Garda de Coastă a SUA. Cea mai mare ramură a Forțelor Armate ale Statelor Unite este Armata SUA, fiind responsabilă de operațiile militare terestre. Numărul de personal al armatei americane în serviciu activ a scăzut, din 2010 până în 2019, de la 561.979 de membri în serviciul activ al armatei SUA, la 479.785 în 2019. Efectivele serviciului activ al Marinei SUA au scăzut lent în ultimii 20 de ani. În 2019, în Marina SUA erau 332.528 de membri activi ai Marinei. Personalul Marinei Statelor Unite este format din marinari înrolați, ofițeri comisionați și intermediari. Marinarii trebuie să ia parte la Standardele de calificare a personalului, pentru a demonstra că au stăpânit abilitățile necesare. Forțele Aeriene ale SUA este ramura de serviciu de război aerian din Statele Unite. Numărul personalului în serviciu activ al Forțelor Aeriene ale SUA a scăzut, de asemenea, între 1995 și 2015, deși a început să crească ușor din 2015. În 2019, erau 327.878 de membri activi ai Forțelor Aeriene ale SUA, comparativ cu 396.382 în 1995 (Statista 2022).

Sintetizând analiza comparativă de mai sus prin prisma celor trei idei abordate distinct, rezultă că puterea forțelor armate ale unei țări nu este determinată doar de numărul de personal pe care îl mențin, ci și de numărul și calitatea echipamentului lor militar.

De exemplu, analiza comparativă a personalului nu ține cont de numărul covârșitor mai mare de focoare nucleare deținute de Rusia și Statele Unite, comparativ cu alte țări. O modalitate de a răspunde la această întrebare este să ne uităm la suma totală de bani pe care fiecare țară o cheltuiește pentru armată, deoarece cheltuielile includ atât personalul, cât și tehnologia. În ceea ce privește țările cu cele mai mari cheltuieli militare, Statele Unite ale Americii se află în fruntea lumii, cu un buget anual de aproape trei ori mai mare decât cel al Chinei, care se află pe locul doi, urmată la distanță de Rusia.

Concluzii

Cum ordinea actuală a lumii pare o degingoladă totală, am considerat necesare o revizuire și o analiză a principalelor problematici contemporane prin studiul unor documente oficiale și de specialitate în domeniu.

Sintetizând, contribuția personală se remarcă prin viziunea analitică și comparativă, stabilită prin direcțiile de cercetare și prin interpretarea triadei Rusia-China-SUA prin prisma celor trei concepte: „cunoaștere”, „avuție” și „război”.

Mai mult, atitudinea Chinei ar putea fi temperată prin încurajarea unei cooperări cu Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est. Acest lucru ar însemna desfășurarea unor exerciții militare în comun, având drept scop sporirea transparenței

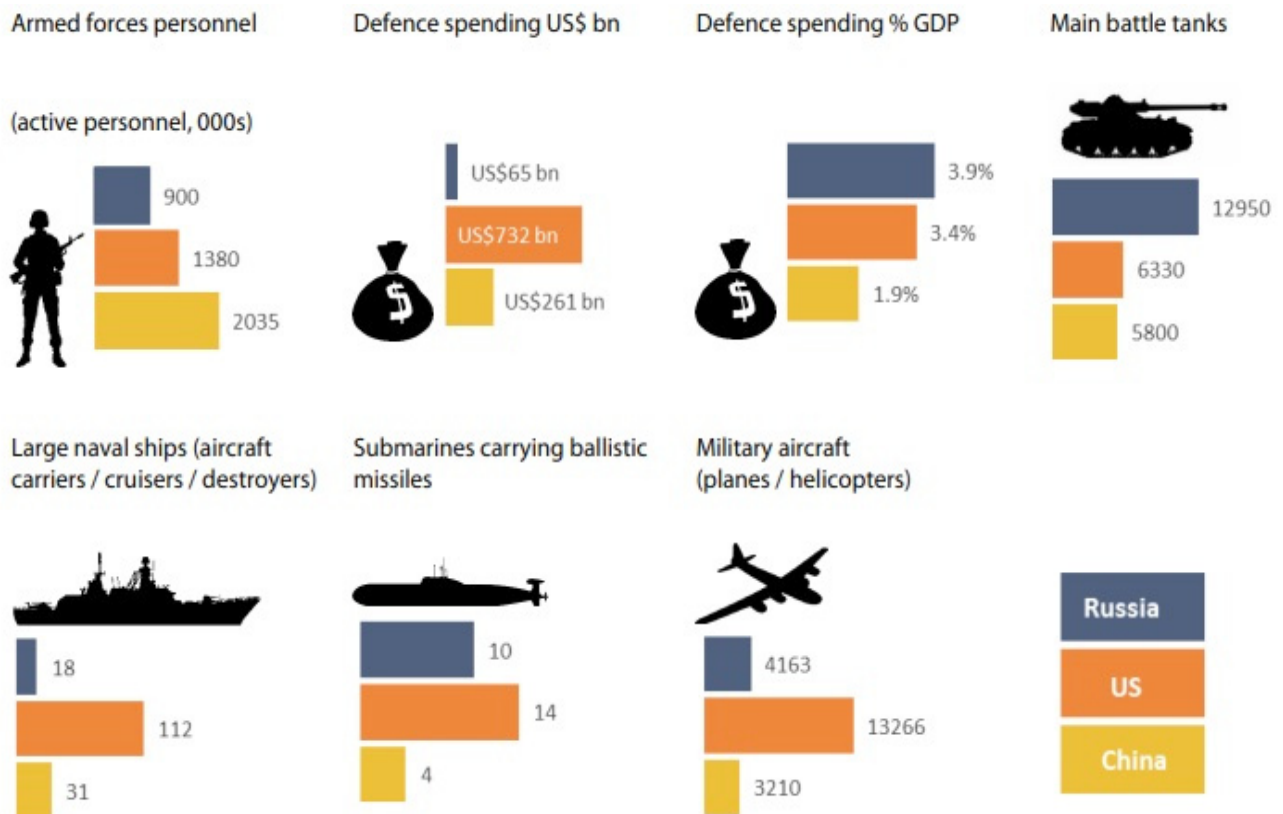

Figura 9 Comparație numerică a forțelor armate ruse, americane și chineze (European Parliament 2022)

Rezultatele demersului științific se arată sub forma unor puncte de vedere și propuneri, dar și sub forma unor probleme deschise și limite ale cercetării.

În primul rând, ideea de cooperare este primordială în orice tip de relație, fie ea politică, economică, militară ori de altă natură. Promovarea colaborării statelor din regiunea Mării Chinei de Sud ar putea detensiona conflictele existente. O platformă politică flexibilă și informală, la nivel prezidențial, similară cu Inițiativa celor Trei Mări, care să urmărească creșterea convergenței și a coeziunii, în paralel cu reducerea decalajului de dezvoltare economică, prin creșterea interconectivității în regiune, în domeniile energiei, transporturilor și în cel digital. Aceasta ar îngloba cerințele esențiale pentru combaterea Chinei expansioniste.

și încrederii reciproce, contribuind astfel la promovarea stabilității și reducerea tensiunilor în zonă.

În al doilea rând, când vine vorba despre problematica susținută de cerințele insistente ale Rusiei, lucrurile se complică. Din perspectiva ultimelor evenimente de amploare, analizate și în lucrare, se remarcă o încrâncenare cu privire la revendicarea fostelor teritorii ale Uniunii Sovietice și la izolarea acestora de protecția care ar putea fi oferită prin aderarea la NATO și UE.

Pentru îndeplinirea cerințelor sale, declarate înaintea Statelor Unite și Alianței, tendința de expansiune rusă, chiar sub forma unor acțiuni convenționale ori neconvenționale, nu se exclude. O desfășurare de forțe în toată puterea cuvântului, un „blitzkrieg” similar invaziei Georgiei sau un atac

hibrid asemănător celui din Ucraina devine din ce în ce mai probabil. Prin ignorarea avertismentelor și sancțiunilor NATO, o capitulare a cerințelor Kremlinului pare mai îndepărtată ca niciodată.

Înverșunarea Rusiei ar putea fi dezarmată prin puterea răspunsului dat de NATO, care ar trebui să fie unul radical și susținut politic, economic și militar. Izolarea Moscovei din punct de vedere economic, mai întâi, prin împiedicarea punerii în funcțiune a gazoductului Nord Stream 2 și prin sancțiuni economice dure și, mai apoi, prin recurgerea la livrarea de trupe și echipamente militare defensive în Flancul estic al Alianței.

Această îndrăzneală a unor state, precum Rusia și China, de a reconfigura ordinea lumii contemporane, se traduce prin reducerea credibilității apărării din partea NATO, în eventualitatea unei confruntări armate, imagine degradată, din pricina dezbinărilor politice, sociale și ideologice. De aceea cea mai bună soluție pentru stoparea agresivității politico-militare și economice care amenință misiunea NATO este ca aceasta să facă tot ce îi stă în putință pentru a asigura libertatea și securitatea tuturor membrilor și partenerilor săi.

Incertitudinea acțiunilor din spațiul de luptă și impredictibilitatea deciziilor actorilor statali, cu precădere Rusia și China, lasă deschise unele probleme, care constituie, în egală măsură, și limite ale cercetării științifice. Sub ce formă se vor purta următoarele conflicte și în ce direcție vor evolua tendințele celor două state rămân dileme în momentul de față, dar scenariile posibile nu trebuie ignorate.

BIBLIOGRAFIE

Brzezinski, Zbigniew. 1997. *The Grand Chessboard – American primacy and its geostrategic imperatives*, United States: Editura Basic Books.

Doboș, Bohumil. 2020. *New Middle Ages Geopolitics of Post-Westphalian World*, Editura Springer Nature Switzerland AG.

Haass, Richard. 2021. *Lumea în care trăim. O scurtă introducere*, București: Editura Orion.

Kaplan, A. și Morton. 1957. „*Balance of Power, Bipolarity and Other Models of International*

Systems”, *The American Political Science Review*, Vol. 51, No. 3, published by American Political Science Association.

Kissinger, Henry. 2021. *Ordinea Mondială. Reflecții asupra specificului națiunilor și a cursului istoriei*, București: Editura Rao.

Marga, Andrei. 2017. *Ordinea viitoare a lumii*, București: Editura Niculescu.

Nye, Joseph, S., Jr. 2012. *Viitorul puterii*, Iași: Editura Polirom.

Pillsbury, Michael. 2016. *The hundred-year marathon. China's secret strategy to replace America as the global superpower*, New York: Editura St. Martin's Griffin.

Toffler, Alvin și Heidi. 1995. *Război și anti-război. Supraviețuirea în zorii secolului XXI*, București: Editura Antet.

The International Institute for Strategic Studies. 2021. "The military balance 2021", *Routledge Journals*, accesat în data de 06.02.2022, <https://ro.maps-russia.com/rusia-urss-hart%C4%83>

Quad Leaders' Joint Statement: "The Spirit of the Quad", accesat la 06.02.2022, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/03/12/quad-leaders-joint-statement-the-spirit-of-the-quad/>

"Trends in world military expenditure, 2020", SIPRI Fact Sheet, April 2021, accesat la 06.02.2022, https://sipri.org/sites/default/files/2021-04/fs_2104_milex_0.pdf

Donald Trump sets conditions for defending NATO Allies against attack, iulie 2016, accesat la 12.02.2022, <https://www.nytimes.com/2016/07/21/us/politics/donald-trump-issues.html>

European Parliament. 2019. *Russia's armed forces Defence capabilities and policy*, accesat la 12.02.2022, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689370/EPRS_BRI\(2021\)689370_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689370/EPRS_BRI(2021)689370_EN.pdf)

<https://tradingeconomics.com/>, accesat la 12.02.2022. <https://www.iiss.org/>, accesat la 12.02.2022.

<https://data.worldbank.org/>, accesat la 12.02.2022.

<https://www.statista.com/>, accesat la 12.02.2022.